

תכנית ההשלמה לתואר ב"א בסיעוד בנצרת

קורס 290.1908: המטפל במפגש הטיפולי

מרצה: גב' יעל אונגר ארנוב

שנה"ל תשע"ד 2013-2014
דוא"ל: yael.arnov@gmail.com
מועד הקורס: יום ד' 16:00-18:00
שעות קבלה: בתיאום מראש עם המרצה

תיאור הקורס

מתן הטיפול מחייב את המטפל* לשים עצמו בצד ואת מטופליו במרכז הבמה. האמנם?...

מטרתו של קורס זה להפוך את היוצרות ולשים במרכז הבמה את המטפל. במהלך הקורס נבחן את חווית המטפל במפגש הטיפולי ומה הוא לוקח עמו בתום מפגש זה. כיצד משפיע מתן הטיפול (caring) על מחשבותיו, רגשותיו ותחושותיו הגופניות של המטפל? מה הוא "לוקח" איתו מהטיפול אל מרחבים שונים בחייו (זוגיות, הורות, משפחה, תפיסת עולם וכו')? כיצד משפיע השימוש האינטנסיבי באמפתיה על המטפל? בהמשך לבחינת ההשפעות על המטפל נברר את הדרכים בהן הוא יכול לשמור על עצמו מפני תהליכים כמו שחיקה, טראומטיזציה משנית ותשישות חמלה, האופייניים לעובדים במקצועות הסיוע, אשר פוגשים סבל באינטנסיביות גבוהה. הקורס מיועד לסטודנטים לסיעוד, בעלי ניסיון בעבודה ובמפגש עם מטופלים.

מבנה הקורס

שישה מפגשים בני ארבע שעות אקדמיות כל אחד. סה"כ 24 שעות אקדמיות.

מתודולוגיה

הרצאות פרונטאליות; הרצאות אינטראקטיביות, צפייה בסרטים, דיונים ולימוד עצמי.

הערכה

במהלך הסמסטר יתבקשו הסטודנטים להציג מצגת בכיתה (בקבוצות של ארבעה), וכן להגיש תרגיל רפלקציה אישי.

ציון עובר: 60

***במונח "מטפל" הכוונה לגברים ולנשים גם יחד.**

פירוט נושאי הלימוד בקורס וקריאה נלווית

- להיות מטפל- מה זה בכלל? מה אני מביא איתי לטיפול? מה קורה לי במפגש הטיפולי? מה קורה לי במפגש עם נושאים ייחודיים בטיפול (מוות, זקנה, סבל, ילדים, עוני ועוד) ? מה קורה לי אחרי מפגש טיפולי? **קריאה רלוונטית:**

שראל, ע' (2007). המטפל הידען והמטפל החכם (שבתוכנו). בתוך נ' הדס-לידור ומ' לכמן (עורכים), **קריאה מנקודות מבט שונות בשיקום ובהחלמה בבריאות הנפש: פרקטיקה, מדיניות ומחקר**. כפר יונה: הוצאת ליתם.

פסח, ל' (2007). **מציץ ונפגע? השפעות עבודה עם נשים מוכות על המטפלים בהן**. חיבור לשם קבלת תואר "דוקטור לפילוסופיה", אוניברסיטת חיפה.

Austin, W., Bergum, V., & Goldberg, I. (2003). Unable to answer the call of our patients: Mental health nurses' experience of moral distress. *Nursing Inquiry, 10*, 177–183.

- **גוף המטפל בטיפול: הדהוד, נירוני מראה, אמפתיה סומאטית קריאה רלוונטית:**

חדד, א' ורולף בן-שחר, א' (2011). את מה שלקחנו הביתה: מה פסיכותרפיה גופנית יכולה לספר לנו על שמירה עצמית בעבודה עם טראומה? פסיכולוגיה עברית, 5.11.2011. נדלה מ: www.hebpsy.netqarticles

- **טראומטיזציה משנית, תשישות חמלה ומציאות טראומטית משותפת קריאה רלוונטית:**

גולדבלט, ה' (2013). חווית המפגש של אחיות עם נשים נפגעות אלימות במשפחה. **חברה ורווחה, ל"ג**, 303-329.

אונגר ארנוב, י' (2009). **מציאות טראומטית משותפת של מלחמה- חווית העובדות הסוציאליות בקריה הרפואית רמב"ם במלחמת לבנון השנייה**. חיבור לצורך קבלת תואר מוסמך, אוניברסיטת חיפה.

Clark, M. L., & Gioro, S. (1998). Nurses, indirect trauma, and prevention, *Journal of Nursing Scholarship*, 30, 85-87.

Avraham, N., Goldblatt, H., & Yafe, E. (in press). Paramedics' experiences and coping strategies when encountering critical incidents. *Qualitative Health Research*.

• **משאבי המטפל: חוסן המטפל, מודל החוסן הרב-מימדי
קריאה רלוונטית:**

להד, מ' (2006). **מציאות פנטסטית- הדרכה יצירתית בתרפיה**. טבעון: הוצאת נורד.

הפרק: גש"ר מאח"ד: מודל החוסן הרב מימדי. עמ' 23-40.

• **שמירה עצמית- כיצד נשמור על עצמנו מפני השפעות הטיפול?
קריאה רלוונטית:**

להד, מ. (2006). **מציאות פנטסטית- הדרכה יצירתית בתרפיה**. טבעון: הוצאת נורד.

הפרק: חושך על פני תהום- הדרכת צוות לאחר אסון. עמ' 167-176.

נספח

תרגיל סיום קורס: המטפל במפגש הטיפולי

- התרגיל יתבצע בקבוצות של ארבעה סטודנטים. החלוקה לקבוצות באחריות הסטודנטים. יש להגיש למרצה עד שיעור מספר 3 רשימה של חברי הקבוצה.
- התרגיל יכול להגשה עצמית (כל סטודנט יגיש את חלק א' אישי; חלק ב' יוצג בכיתה).
- הציון על התרגיל: 50% על חלק א' (אישי) ו-50% על חלק ב' (קבוצתי בכיתה).
- הקבוצות יציגו בשיעור הרביעי, החמישי והשישי.
- החלק האישי של כל סטודנט יוגש בשיעור האחרון של הקורס.
- השיבוץ למועד ההצגה בכיתה ייעשה על-ידי המרצה.

חלק א' (אישי)

1. בחר/י סיטואציה טיפולית משמעותית מעבודתך (שקרתה לאחרונה או לפני שנים רבות): סיטואציה שאת/ה זוכר/ת, שהיתה לה השפעה משמעותית עלייך.
2. תאר/י את הסיטואציה (תיאור המטופל כולל סיפור אישי וסיפור רפואי, תיאור המפגש ביניכם כולל התגובות שלך ושל המטופל).
3. תאר/י באופן רפלקטיבי את מחשבותיך, רגשותיך ותחושותיך הגופניות במהלך המפגש ולאחריו.
4. מדוע לדעתך מפגש זה זכור לך ומשמעותי עבורך?
5. כיצד מפגש זה השפיע עלייך כמטפל/ת? (ברמה האישית, המשפחתית, הזוגית, ההורית, המקצועית, הערכית וכו'..)
6. מה למדת על עצמך ממפגש זה כמטפל/ת?

חלק ב' (קבוצתי)

1. בחרו סיטואציה טיפולית אחת מבין הסיטואציות שכל אחד ואחת מכם חווה/חווה.
2. הסריטו את הסיטואציה (הסרטון באורך 5-7 דקות)
3. אפיינו את הנושאים העיקריים העולים מהסיטואציה, וקשורים להשפעות על המטפל.
4. הכינו את הנושא להצגה בכיתה (דיון, תרגיל, מצגת, או כל הפעלה אחרת שתתואם עם המרצה).
5. ההצגה הקבוצתית בכיתה תארך 20 דקות כולל הסרטון.

בהצלחה!!!